

LLEVOR

Revista quinzenal.

SUSCRIPCIO

Trimestre.	Ptas.	1'00
Un nombre.	"	0'20

Nombre 23.—16 Maig 1909

Redacció y Administració
Plassa d'en Perplinyá, 4.—Granollers.

Rhum Quina y Colonia

Higiene del cabell; te un perfúm suau y agradable, poseheix propietats sanitaris y tónicas que s'acomoden de un modo admirable, principalment pera l'ús de las senyoras.

— PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ N.º 33 —
— GRANOLLERS —

Francesch Coma.

BONCO VITALICIO DE ESPAÑA

Seguros vida

DELEGACIÓN EN ESTE PARTIDO:

Carlos Guimerá PLAZA DE LA CORONA, 5
GRANOLLERS

El mejor tónico-recostituyente, tolerado por los estómagos más delicados

ES EL

Jarabe Yodo-Tánico Fosfatado Alio

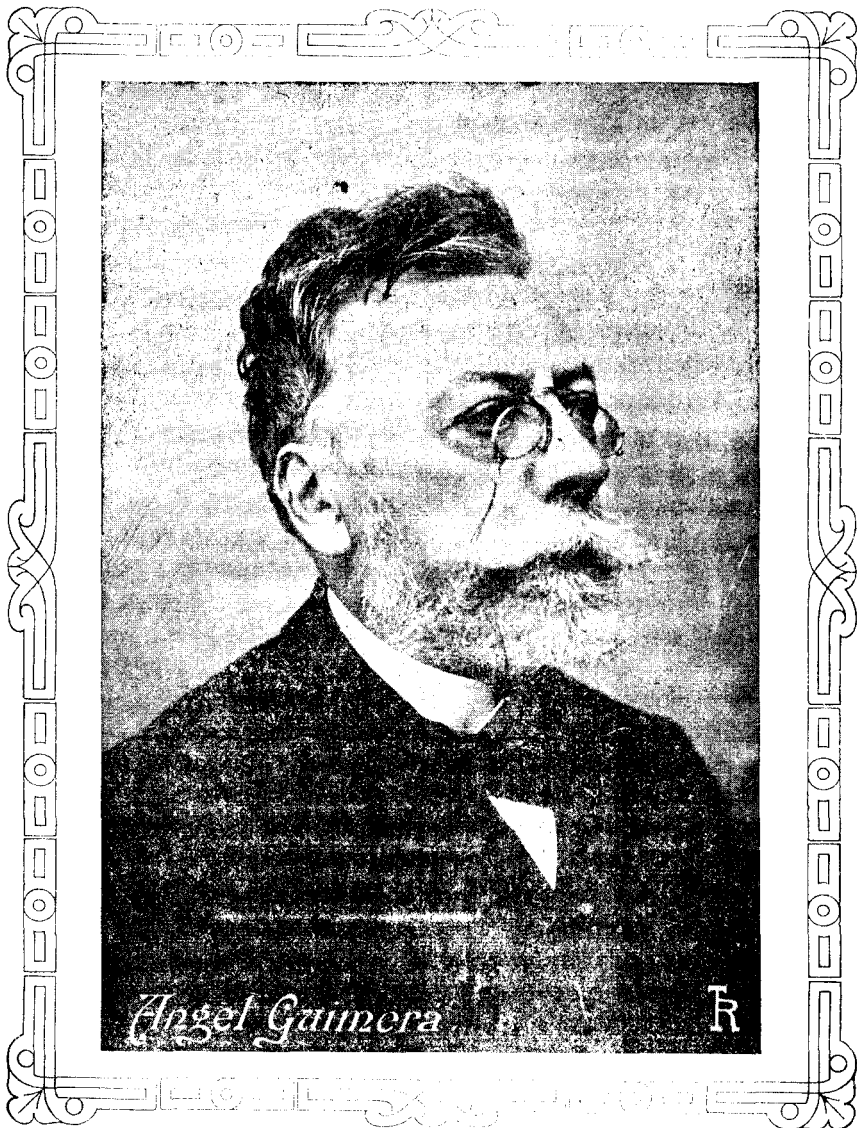
Abre el apetito, faborece la nutrición: cura la opilación, colores pálidos, anemia, cansancio habitual, loxidad y todas las manifestaciones de la debilidad en cualquiera de sus diversas fases. Pídase en la

Farmácia Gasset Plaza Ganado 63 y 65 y Maspons 1 y 3
GRANOLLERS.

Casanovas y Freixas

— Carbones Minerales —

DESPACHO: RDA. S. ANTONIO, 82 PRINCIPAL. — BARCELONA.

CRONIQUE

De tot arreu.

ENS es grat, captivador, car tot lo gran captive, parlar en'questa cronique del Mestre que'ns ha fet fruir am ses belles i inspirades obres, i am ses punyents i dolços, a la vegade, cants a l'Amor, a la Patrie, a la Vida.....

Nostre cor, sensible a tote manifestació que enclogui les tres paraules, se sent feliç i nostre plome, humil empro sincere, se mou febrose, am veritable joie, traslladant al paper lo que'l cervell li dicte.

Nostre pensa, gira i gira al voltant d'un pensament que'l te captiu, que l'extasia.

Nostra vista está ficse, ovirant la llum, que tot ho il·lumina am sa potencie, cerebral, i am llur flame. l'escullit, el preferit de les Muses, el Mestre, assenyalet' camí de la glorie, aont hi regne, desd'ont i es parceig pel mon les guspises de son talent d'home genial.....

¡Temptador camí! ¡Cuants volem traspararlo i cuants les forces ens manquen dats els primers passos!

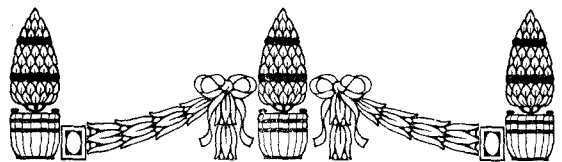
Camí sembrat de flors que am llurs perfums ens ubriagen am llurs vius colors ens enlluernen, i no'ns deixen ovirar les espines que amagen, tacades de rogenque sang; sang de genis que un temps foren com nosaltres pretendents a sa captivadore i resplandenta auriola...

I com tot nostr'esser vol assolirle a la llum i com s'allunye, al creurela mes aprop de nosaltres....

I com tot en nosaltres s'es tornat anime pera admirar al geni que boi deixant trosos de la seva en la lluite, am magestat, gest seré, sense fer cas dels lladrucs de gos que volen aturarlo en llur camí de victories, assoleix la cime desd'aont tot es gran, magestuós, sublim, i aont no hi arriba'l verí de les petiteses que's revolquen en el fang de les envejes dels impotents, del inútils, gossos peters que solsa-ment lladrar saben i que am sa babe pretenen entelar tót lo que siga noble i enlairat, boi quedant petits i ridícols car no son res mes que ridícols i petits, petits de cor i de cervell, i sense poder aturar en llur camí a qui per son valer fa via am pas segur i ferur vers a les altures.....

Oh, si; am sang se rega'l camí; quelcom d'aclaparament se sent quiscune volta, empró la llum ens atrau, la figura del Mestre ens alena; com mes l'estudiem mes s'ageganta i'ns done forces; llurs viorans cants a la patrie'ns comprenen; llurs armoniosos i dolsos cants a l'amor, ens ubliagen; llurs fermes cants a la vida ens captiven i enardeixen i tot junt, concepció sublim del Geni, ens fa somniar en un bell pervindrer i fa que suri en nostres llabis un ardent crit de ¡Visque Guimerá! que'n nostr'anime i veiem acoblades les paraules que tan aimen de Patrie, Amor, Vida.....

FRANCESC BASSAS Y PALAUS.

Al excels poeta Angel Guimerà

Catalunya; font Castalia;
molts fills tens que, plens d'amor
y afany de gloria, desitxan
beure aigua en la vera font,
que, misteriosa, sols obra
las deus de l'inspiració,
als cors sublims que bategan
per lo gran, lo bell, lo hermós.
Als que mirall de consciencia
han lluitat sempre'n el mon
glosant germanor entre'ls homens
y ferint-los el seu cor.
A beure en tu, font Castalia,
vingué en memorable jorn
un Angel, que entre sas ales
vestidas ab ploma d'or
abrigava la bandola
pels cants de patria y amor
a la terra catalana,
de sa nissaga bressol.
Y bebent de ta aigua fresca,
contemplant ton cel hermós;
observant desde las platjas
las naus arribant á port,
el petoneix de l'onada
y'l llaut de'l pescador,
li aparegue entre somnis,
un navili misteriós
de corsaris, que lluitaban
ab navegants espanyols,
y al despertar fou tragedia
entre un «Mar y Cel» grandió.
Cansat ja d'aquella lluita,
volaba per plans y munts
font festas á la bandola
y entonant dolsas causions,
cuant arribá ab gran fatiga
a una cova de pastors
al cim d'una montanya
hont trova goig y repós.
En tant joyós reposaba
fruit cants de rossinyols
y mirant si las palletas
queyan de'ls bechs de'ls moixons,
va caure una gotellada
que feya riure á las flors.
Buscant soplux en la bauma

se l'hi apropá un minyó
ab un garrot á l'espatilla
ab barretina y sarró.
—Que'l bon Deu l'hi do bon dia!...
—va dirli—
—Sia per tots
—Aixó serà un cap de nuvol
—¿Voleu dir galant minyó?
—Tinch el remat aqui fora
y si aixó dura, tafoll,
vaig al corral a tancar-lo,
perque si venia'l llóp
y'm rampinyava una ovella
després tindria sermó.
Vosté no es d'aquí á montanya?
— Vinch de ciutat jo minyó.
—Caratsus, m'agradaria
veure alló tan bonicoy.
Com se diu, y no s'enfadi?...
—Angel Guimerà es mon nom.
—A mi'm diuen Manelich!...
d'ensá que faix de pastor.
¿Que vol fer un xich de beguda?
Encara tinch pa'l sarró
y vi, aqui, a la carmanyola.
—Gracias he esmorzat fa poch
y espero que calmi'l ploure
pera fer un pom de flors
y anamen a terra baixa.
¿Si voleu venir minyó?
—Be prou que m'agradaria
poguerhi anar retafoll.
—Donchs anem a la masia
ahont tanquen els moltos
demanaré á vostre amo
que'ns deixi marchar abdós
y anirem a terra baixa.
Y aquell Angel volador
va portar a Terra baixa
a Manelich el pastor,
pera ensenyar que a montanya
y viu grandesa de cor
y no hi fan niu las miserias
que la terra baixa enclou.
Despreciant la terra baixa;
ab el seu primer amor
y ab l'ànima condolida
Manelich, l'humil pastor,
torná á la montanya aimada,
deixant, al plá, per recort,
l'últim brot, pera la corona
de gloria que al gran cantor
li ha cenyit Catalunya,
en pago de'l gran amor
ab que sempre l'ha enlaida
donantli tot el seu cor.

D. DAVÍ Y GÜELL.

Angel Guimerà

ESBOÇ BIOGRÀFICH

En Guimerà, el nostre gran poeta y gran tràgich, mestre de la Literatura Catalana a la que ha deixat ses millors joyes, no es pas català de naixement.

El dia 6 de Maig de 1849 va venir al mon a Santa Cruz de Tenerife, capital de la gran Canària, sent perxó fill de pare català.

La seva mare en cambi era filla d'aquelles illes, sent curiós el seu cognom corresponent a la tradició castellana del nom que du el Sant Patró de Catalunya. En Guimerà donchs, s'anomena Angel Guimerà y Jorge.

Els primers anys de la seva vida, fins al set, els va passar a Santa Cruz, pero a la esmentada edat vení a Catalunya, vivint dos anys a Barcelona, hont la seva família ocupava, un pis del carrer de les Freixures.

Peró vingué la epidemia del cólera y en Guimerà va ser traslladat al Vendrell, població ahont hi há la casa pairal dels Guimerà y a la qual ha considerat sempre el poeta com a seva vila nadiua. Y encara torná després a Barcelona y encara retorná al Vendrell a la edat dels 20 anys, establinthi la seva residencia.

Mentrestant l'infant nat a Canaries, havia esdevingut un jove català de soca y arrel. Y, sentintse poeta en català, escrigué y publicá la seva primera poesia que era titulada «Lo Rey y el Conseller» y vegé la llum en el setmanari «La Gramalla» fundat per una colla de joves entusiastes de les glories de nostra patria.

L'aparició d'en Guimerà als Jochs va ser l'any 1875, ab la composició «Indibil y Mandoni» esdevinguda célebre d'aleshores ensá porque'l poeta canta ab molt braó les superbes figures dels dos capdills ilergetes.

En el teatre va apareixer en Guimerà l'any 1879 quan ja era mestre en Gay saber, estrenant al Principal la tragedia «Gala Placidia» que's representarà ara per actors en la gala de Novetats y que aleshores va ser creada, gairebé en la totalitat dels seus personatges, per companys del autor.

En Guimerà va obtenir el titol de Mestre en Gay Saber els Jochs Florals de l'any 1877, per sas com-

posicions L' any mil, Romiatge y Lo darrer plant d' en Clarís

En quant a ses obres son nombroses, havent tingut els millors éxits, tant en la comedia com el drama y tragedia.

Formen el seu bagatge literari les següents obres: Tragedies. — Gala Placidia, Judit de Welp, El Fill del Rey, El camí del sol, Andrónica.

Drames. — En Pólvora, María Rosa, Les Monjes de S. Aimant, La Festa del Blat, Terra baixa, Mossen Janot, La Filla del Mar, Arrán de terra, La pecadora, Aigua que corre, Sol, Solet, La Miralta, L'Eloy, L'Aranya.

Comedies. — La Farsa, La sala d'espera, La Baldirona.

Monòlechs. — Mestre Olaguer, La fi de Jaume d'Urgell, En Pep Botella . .

Obres Líriques: — Toda d'Uriac, La Santa Espina, La Reina vella.

Prosa: — Cants a la patria (aplech dels discursos patriòtics llegits en varias ocasions.)

Poesies. — Un volúm, publicat en edició monumental, ab prólech de l'Ixart y ilustracions dels artistes Fabrés y Pellicer.

Ademés te en Guimerà en cartera les obres següents:

Sainet trist, Al mon blau, Per dret diví, drames en tres acte. — En Jaume el Conqueridor, quadre lirich. — Titaina, opereta en un acte, que ab música d'en Morera s'estrenarà aviat a Buenos Aires.

En Guimerà ha sigut el primer dramaturg espanyol que ha tingut l'honor de veure representar ses obres en els Estats Units. L'intelligent empresari Harrisson Grey Fiske estrená en el teatre «Manhattan Theatre» de New-York, Terra Baixa, essent verament interpretada per Hobart Bosworth (Manelich) y Corona Riccardo (Marta), distingits artistes americans.

Els célebres literats Wallace, Gillpatrick y Gido Marburg, feren un molt perfecta traducció d'aquest drama.

Aixís es que la llevor literaria del eximi autor es maravellosa; la seva fama es mundial y per aixó es que l'homenatge celebrat per la joventut intelectual, s'ha prés ab veritable entusiasme y nosaltres desde aquestas molt humils columnes, volém també acotar el cap fent una reverencia d'admiració, donant a conèixer aquesta petita part de ses produccions que més avall publiquem, a tots aquells que comprenent-lo, sentin la mes fogosa adoració pel gran Mestre.

VALENTI TURU.

L' any mil

Era en lo temps en que las neus primeras
las grogas faldas dels turons baixavan;
y en amplas collas, volejant lleugeras,
las aus sens pátria sobre'l mar passavan.

Monjos y frares en tropell seguían
los burechs tranquils, barbotejant absoltas,
y'ls nins poruehs los veyan que's perdian
dels alts castells per las negrencas voltas.

Jorns y més jorns que en núvols se desfeya
l'encens més pur en los sagrats retaules;
y als vells abats tota la nit se'ls veyá
dels psalms eterns escorcollant paraulas.

Los senys brandavan ab la veu plorosa;
l'or dels magnats los monastirs somplía;
y'l trist vassall vora la llas fumosa
los jorns comptats ab un carbó escrivia.

De dalt del mur la forca abandonada
já als corps no veyá entre la nit obscura,
y al peu mateix de la ciutat murada
l'isart baixava en cerca de pastura.

La trista verge en lo casal reclosa,
já no's dalia per sentir la queixa
del patje hermós, lo de la veu melosa,
que amor glosava vora l'alta reixa.

Llensant las armas, dels castells baixavan
las gents á son sobre'ls camins perdudas
y als camps payrals indiferents trobavan
já'ls fruits ressechs y las agrams crescudas

Roba de sach los caballers vestían;
jeya la pols en los troféus de guerra;
y'l vi de mel y l'hipocrás dormían
al fons ventrut de la pesanta gerra.

Ciutats y vilas solítuts semblavan;
las eynas queyan de las mans dels homes,
y en va'ls juheus en sos porxats mostravan
joyells y arminis, y brocats y plomas.

A port las naus dintre de llachs faugosos
los jorns passavan sens cambiants estelas,
sentint los corehs que furgan perfidiosos,
veyent las aus filigarsar sas velas.

Y'ls folls burgesos que'l girant de lluna
sens pa y sens llenya beu aprop miravan,
per coure al fi la miserable engruna
las eynas totas en la llar cremavan.

Y'l jorn vingué qu'als esperits aterra:
voltat paurós de boyras ennegridas
l'astre de foch passá sobre la terra
deixant per tot las gents esporugidas.

Tocá á Occident, y al cim de las montanyas,
guaytant pe'ls tronchs espesschits dels roures,
semblava un ull, caygudas las pestanyas,
d'esguart boyrós que eternament vá á clóures.

Després las ombras los espays vestiren,
y aixam d'estels entre'ls vapors brillavan;
palaus y masos y castells s'obriren
trayent als homes qu'astorats ploravan.

A munts se'ls veyá pe'ls carrers dels pobles
ab rostre sech, esblanqueits com marbres;
per tot confosos los vassalls y'ls nobles,
portant, de vius, la roba dels cadavres.

Damunt sos caps ab brassos amorosos
als nins volguts las mares aixecavan;
d'enlla'ls malalts cridavan anguniosos,
y al coll dels fills los jays se repenjavan!...

Las turbas totas, caminant incertas,
cayent y alsantse, als temples s'empenyían!...
Ni un llum va encéndres en las llars desertas,
y'ls vents xiulavan, y'ls portals batían.

L'hora es al fi. Las trompas del judici
tres voltas ara sonarán pe'ls homes;
los frares en la creu del sacrifici
lo Just aixecan, emboyrat d'aromas.

Repós glassat. Ab los mantells cubreixen
las gents sa vista que la llum refusa;
y s'enten tots los polsos qu'ls glateixen
com dos martells batent sobre l'enclusa.

Las llums rojencas dels cirials tremolan,
y en l'arch cintrat, ab clamoreigs selvatjes,
las negres aus aletejant revolán
topant pe'ls vidres enriquits d'imatjes.

De sopte, á l'una, esperantsant la vida
la gent s'adresa com la mar revolta:
y corra, y's para, y torna á corre, y crida,
y calla aprés, y tremolant escolta...

L'hora ha passat. Tantsols ratxa lleugera
torba'l misteri de la nit callada:
pau en lo mon y en la celest esfera:
ja es l'any novell; ja ve la matinada.

L'espay blaveja; los estels se fonen;
mansa la boyra en Occident s'ajunta;
als galls que cantan altres que responen;
l'Orient es or; es foch; ja'l sol despunta!

Humanitat, entórnat á la vida:
tu has vist no més fantasmas del desvari:
carrégat ab la creu avergonyida,
qu'es lluny, ben lluny la cima del Calvari.

Migrat plansó d'alzina que verdeja,
trau de la pols tas socas jovensanas:
cóm tems avuy que'l destraler te veja,
quan res no saps de llamps ni tramontanas!

Si un jorn t'alsares contra Deu traydora,
prou l'ignorancia es cástich de ta pena:
Deu no ha manat al pecador que mora;
Deu vol que visca, que vivint s'esmena.

Lluny de ton cor l'esdevenir que aterra;
que amor es sols la veritat divina;
y escala de Jacob sobre la terra
los sigles son. Humanitat: camina.

ANGEL GUIMERÁ.

Terra baixa

ESCENA VI.

MANELICH, XEIXA, TOMÁS, NURI, PEPA, ANTONIA, JOSEPH, NANDO, y HOMES y DONAS. Crits y gatzara de tothom. S'anirà fent foch.

JOSEPH, *desde'l porxo.*

Ja es aquí'l Manelich!

CRITS, *fora.*

El nuvi! El nuvi! El Manelich!

PEPA, *entrant.*

Que no surt la Marta!

NANDO, *ab dos ó tres d'altres entrant.*

El nuvi! El nuvi!

MANELICH, *entrant.*

Y que sí que hi soch aquí! Y com una dayna qu'he vingut corrent! (*Molt expressiva la alegría.*)

NURI, *enirant ab Antonia y Perruca y altres.*

Deixéumel veure! Jo'l vuy veure!

TOMÁS, *rihent, al Manelich.*

Y quin corre'l bona pessa!

MANELICH, *al Tomás.*

Y no per vos, no, per ella que corria! Ahont es, ahont la meva galindayna?

PEPA

Marta! Marta!

TOMÁS

Ara sortirà, ara.

MANELICH, *per los que'l voltan.*

Que gent que hi ha al mon, Mare de Deu! Si sembla que siguem á Nuria! (*Tots riuen. Ell corre á mirar per la porta de la cortina y torna al mitj.*)

Vosaltres tots que contents! Y jo també! Tirai! Si no que si'm giro cap á montanya'm poso xup que ploraria; que hi deixo'ls moltons y'ls gossos que m'estiman com á germans, mal m'está'l dirho! (*Mitj plorant.*) Ay, Tomás, sense jo'l llop!

(*Ploriqueja alt. Tothom riu, y ell al adonarsen s'aixuga'ls ulls y riu bondadós. De cop se'n va á mirar per la porta de la esquerra per si hi ha la Marta.*)

NURI, *rihent fort quan ja'ls altres no riuhen.*

Ay, que'm fa riure! el trapasser!

TOMAS

Au, reposa, home.

MANELICH

Donchs que no hi baixa per aquí'l llop, minyons?

XEIXA

Massa que hi vé, rehirà! Ja'l veuràs, ja, si Deu no t'ajuda!

(Riu la gent maliciosament y'ls uns als altres se diuhen que dissimulin).

MANELICH

Sembla que avuy nos casém tots aquí. Quin riure!

TOMAS

Que tanta gresca! Aneu fora, aneu, encara trigará'l casori. *(En Xeixa també'ls vol treure).*

MANELICH

No'ls traguéu, no; fins que surti la Marta. Oy qu'es guapa la Marta, minyons? Oy? Oy? Oy qu'es guapa?

(Ha anat d'un grup al altre preguntantho, fiantse pel mitj atolondradament).

PEPA

Prou! Y fresca, y... dellonsas....

JOSEPH

Ja ho crech. *(Tots han anat dihent que sí).*

MANELICH

Donchs mentres qu'ella's clenxina allà dintre, y's renta la cara... Per mí que se la renta, per mí la cara... Vos contaré á tots, vaja, com s'ha enjiponat aixó de que'ns aparellessin. *(S'assenta á la taula).*

JOSEPH

Conta, Conta. *(Altres ho diuhen ab ell).*

PEPA, y altres.

Digas, digas.

NURI, *posantse dreta á vora d'ell*

Jo aquí. Jo aquí.

(En Xeixa s'estará molt temps dintre'l porxo sense que se'l vegi. En Tomás estaré assentat lluny, trist)

MANELICH

Vetaquí que jo cada vespre quan los heus s'ensoñan y'ls gossos feyan lo cap viu al entorn de la jassa, 'm ficava á la barraca y avans de que fes cap

el Sant Sunyé, vetaquí que deya dos Parenostres.

L'un el deya per la animeta del pare y de la mare que com s'estimavan tant ja se'l partían; y l'altre Parenostre'l deya cada vespre, sabéu? perque Nostre Senyor me trihés una... una bona muller. *(Riu tothom. En Manelich se crema).* Y que no riguéu d'aixó, qu'aixó no es cosa de riure! *(Crementse mes perque segueixen rihent).* Y'l que torni á riure li clavo una bofetada.

(Tots deixan de riure).

TOMAS

(Pero si jo no ho puch creure aixó. Reyna Santísima!)

NURI

Digas, digas, qu'es mes bonich aixó!

MANELICH, *tornant á posar la cara complascuda.*

Sí, sí que ho es, sí! *(Rient).* Donchs veuréu que una nit jo que dich el Parenostre pels pobrets de casa, bueno; y jo que comenso l'altre, y á mitj dir... tururut, dormit. Y aquella nit vaig somiar que'ls remats me fugían de dret als gorchs de Caransá; y jo, empaytantlos, que'ls hi enjego un códol; y, batúa, l'códol va anar á dintre del gorch major! Y l'aygua que comensa á bullir, bullir, y á treure una mena de fum negre!... Y entremitj d'aquell fum que'n surten unas... unas cosas estranyas ab uns ulls, y uns braços y... y una mena de faldillas que may s'acabavan; que no ho se si eran bruixas ó si no ho eran de bruixas. Y una d'aquellas... *envensions* vetaquí que es va tornar més maca!... que semblava la Mare de Deu de Rocalaygua. *(Pausa, aixugantse la suhor, rihent).* Y ella que'm fa agenollar. Y com que'm va semblar que volía que li dignés el Parenostre aquell de la muller que li devía, jo que li dich. Y en acabat jo que m'adormo altra vegada. Y no ho vaig saber si ho era una bruixa ó la Mare de Deu; sols se que'm va dir tot adormintme jo, que aviat me casaría. *(Tothom ho comenta).* Calléu, calleu, que no he acabat encara. Y al endemà de tot alló jo que'm veig sortir d'entre la boyra terrala á cavall de tres mulas á tres personas veritables. La una persona era en Tomás; vos, vos *malandando* que ja me las pagaréu totas! Ah batua!

(Rient, de broma).

TOMAS

Jo, sí; y que no me'n panadeixo.

(Ab intenció picant á terra ab lo bastó).

MANELICH

L'altre era l'amo, 'l *sinyor* Sebastiá, y l'altra persona ja us ho podeu pensar qu'era la Marta. Contéu jo quina feyna á escorxar un cabrit, y á espeterrellarlo al foch, y riure!... Y quan ja'ns el menjavam l'amo que'm diu: «Manelich, que t'agrada ser pastor?» «Prou!» jo li vaig. Y ell que'm diu: «Y que no t'agradaria ser moliner?» «Si hi hagués blat per moldre!» jo que li vaig. Y ell que hi torna: «Y que no t'agradaria casarte?» «Prou y reprou;—jo que també hi torno—si hi havia dona que'm volgués, y... fos maca!» Y jo allavoras estirava la carn del cabrit ab una damera! Y'm giro; y la Marta se n'havia anat d'aquí enllá ab vos.

TOMÁS

Perque parlessiu tu y l'amo.

MANELICH

Com de fet que parlárem. Y que'l *sinyor* Sebastiá'm va dir molt seriás y baixet que casi no'l sentia, que... «Veurás, tinch un molí tocant á casa, y com que's va morir el pare d'aquesta xicota, hi falta un home al molí que li fassa de costat y que siga un tros de pa: y com que tu ho ets... si vóls ja m'en carrego de tot, y quan jo t'ho mani baixas y't casas ab ella.» Y com que la Marta no era gayre lluny, me la miro; y'm va semblar que m'agradava... vaja que em va agradar forsa, forsa! Y l'amo s'hi va acostar y jo al darrera; y l'amo que li pregunta si'm volia á n'a mí; y ella que fa una miqueta que sí ab lo cap. Y jo que anava á riure, al veure que ella feya com si plorés, també ho vaig voler provar d'enternirme; y no vaig poder, y vaja que no vaig poder; y.. arrenco á riure tan fort que fins las montanyas contestavan! Y varem quedar promesos. (*Pausa*). Ah! Y aquell vespre ja no mes vaig dir un Parenostre: el dels de casa: que demanar muller, no; puig ja la tenia. (*Riu y plora enlernit*).

NURI

Plora! Plora! (*Estrenyantho*).

TOMÁS

Be, home, per aixó no ploris.

MANELICH

Es que ploro d'alegría. Qué vos sembla, companys? Qu'era la Mare de Deu ó qu'era una bruixa alló d'aquell vespre?

NURI

La Mare de Deu! La Mare de Deu!
(*La gent contesta dihent qu'era una bruixa y rihent*).

XEIXA

Una bruixa! Una bruixa!

TOMÁS, *indignat*.

Encara estás que'l Sebastiá!...

XEIXA

El Sebastiá? Preguntéuho á n'ell qu'ara arriba.

Corrandes de la Espasa

D'un raig de sol l'han feta
l'espasa del honor;
y'ls diables l'han batuda
la espasa del traydor.

La espasa quant s' allarga
arriba á lo més alt;
mes ay, que quan s'oscura
la espasa es lo punyal.

Espasa contra espasa
un poble en dos partits:
la sang demunt la terra
fa rassa d'escorpits.

La espasa es valentia,
la espasa es dignitat:
val més la espasa a trossos
que á l'orde d'un malvat.

La espasa es companyona,
espill y gonfanó:
es lley de la conciencia
y es rassa y es nació

Oh espasa, espasa meva,
no'm deixis ni enterrat,
y a dintre del sepulcre
que'm parlis al costat.

La espasa noble alsémla,
jamay que toqui al fanch;
la sang no la rovella
que sang se renta ab sang

Espasa qu'ets la esposa
del cor y l'esperit,
primer que jo't traheixi
enfónzat en mon pit.

—
Quan lo traydor l'aixeca
lo cel se torna brom,
y l'héroee dins la tomba
acosta la mà al pom.

—
Pera nodrir á un poble
ab fam de llibertat
val mes un camp de espasas
que no cent camps de blat.

—
Oh espasa de mos avis
qu'ets mestra en lo ferir
d'un temps un altre arriba,
no't cansis de dormir.

—
Espasa qu'ets de ferro
demá serás de foch
y'l crim treurás á fora,
y guardarás el lloch.

La Sardana

Som y serém gent catalana
tant si's vol com si no's vol,
que no hi ha terra mes ufana
sota la capa del sol.

—
Deu va passahi en Primavera,
y tot cantava al seu pás;
y canta encar la terra entera,
y canta que canterás.

—
Canta l'aucell, el riu, la planta,
cantan la lluna y lo sol.
Tot trevallant la dona canta,
y canta al peu del bressol.

—
Y canta á dintre la terra
lo passat jamay passat,
y jorns y nits de serra en serra,
com tot canta'l Montserrat.

A n'en Manelich

¡Oh, bon amich, y com me punyés lo teu desconsoll!
¿Ploras? Desfógat. Tu pas no ho sabías que la terra
baixa n' es terra de malifetas. Te creyas que com
en la teva montanya isarda hi regnava sobirana la
pau y la quietut benefectora. No, Manelich, amich
meu, per experiéncia be prou has sabut que no'n es
aixís.

Y quin pler no 'm donares al véuret arribar. ¿Fa
que no hi pensavas ab las dolenterias nostras? Vo-
líia, com á bon amich teu, avisarte, pero perdónam-
ho, no vaig atrevirmhi. Aquella rialla d'home satis-
fet, aquell contentament que traspuava per la teva
persona farrenya, me contingueren. En Manelich es
felís, vaig dirme, y aixó'm doná satisfacció, perque
ab la felicitat dels amich pler hi troba 'l ver amich,
pero una satisfacció, ja pots pensartho, entristida
per lo que jo sabia d'en Sebastiá y la seva sayraca.

¡Pobre Manelich! tu no'n eras sabedor. Be prou
m'extranyava quant te veyia tan embabiecat ab la
teva promesa. ¿Pla que 't donava goig y lo teu cor
verge s'hi fonía contemplantla? Allá en la imposan-
ta soletat de la montanya no hi devías haver pensat
may ab aquestas cosas del estimar, que are tan de
trasbals t'han donat. La teva ánima d'home primitiu
no havia sigut may trontollada per assumptos d'ay-
tal faysó. Havias somiat, somnis d'aquells que en-
llemineixen pero no deixan rastre ni donan cap fa-
tich; havías pot ser sentit la flayre del amor passar
sense entretenirse ni una guspira de temps, y aques-
ta flayre t'havía iluminat un curt moment la teva
vida feréstega. Pero ferte riure y plorar á la vegada,
gosar y patir e! hora, aixó may, ¿no es veritat?

La Marta t'ha deixondit l'amor que portavas ben
cobat en tos dintres. Cap dona ho havia lograt. Be
s'ho val una mossa tan ben plantada y tan escayenta.

Mira, perque no dirtho, entre amichs be's pot dir.
De primer entuvi, al veure las festassas que prodi-
gavas á la teva Marta, ab tot y la nostre amistat,
me feres formar un concepte dolentot de la teva per
sona. M'esdevingué á la pensa una idea impropia del
carinyo que't porto. Vaig creure que t'havias venut,
que per un grapat de diners, te prestavas á servir de
cobertora á n'aquell mal home, á n'en Sebastiá. Y á
tu y á la Marta us vaig tenir quelcom de quimerota
barrejat ab fástich. A tu perque'm feya l'efecte de

que't lloguessis pera una mala cosa; á n'ella per-
que no't deya tota la veritat que devía divulgar-te.
Pero després quan la Marta boy ferida'n son amor
propí, t'escupía á la cara lo que ella, y jo y tothom,
creyem una vilosa teva, y tu Manelich, lo bon amich
meu, te redressavas ab l'energia del home digne, y
mostravas sense lloch á duptes que havías sigut
víctima de la bondat teva mateixa, oh, alashoras,
sense tu adonarten vaig petonejarte'n lo front hu-
mitejat per l'angoixa del teu penar, y vas arrencar-
me llágrimas de compadeixensa.

No t'ho afigurao lo que m'has fet patir. De las te-
vas penas me'n dolch y forsa. ¿Ploras encare Mane-
lich? Si ja'l tens mort al llop; ta grapa de ferro ha
posat terme á la maldat d'en Sebastiá. ¿No creus
ab l'amor de la Marta? ¡La Pobre! Estímala forsa,
amich meu, estímala que be s'ho mereix. No'n dup-
tis de la seva estimació: es per tu sols. No l'aban-
donis que are es teva y ben teva y ho será per sem-
pre.

¿Pero que fas aquí plorant? No't recordas que has
mort á un home? Qu'era un dolent, me dius. Y be,
aquí á la terra baixa, la justicia á n'als dolents tam-
bé 'ls compta per homes. A tu t'estranya. D' altres
cosas t'extranyerías si visquessis entre nosaltres.
No t'entretinguis. Fuig ab la Marta, y estimeuse y
sigueune ben felissos. Allá dalt, á las tevas terras
no hi gamba la gent dolenta y menys la mentida: hi
regna la lluminosa veritat, no la veritat escarrosse-
ra de la terra nostre, sino aquella idea per qui sus-
pirem los assedegats d'ideal, y que tu, Manelich, oh
bon y estimadíssim amich meu, com t'envejo, podrás
abeurarathi, sense trabas y á ton ple y cabal conten-
tament.

J. VIDAL Y JUMBERT.

Al eximi poeta l'Angel Guimerá

Las mussas vos cridan—al cim d'Helicón
vos aixecan juntas—en la llur cabanya
cançó tan divina—bell cant de Solón
que fa alçar la testa—de tot fill del món
envers tan hermosa—y florida montanya.

Son càntic de gloria—es càntic qu'inspira
que trist d'anyorança—alegra, somriu
y juntas el cantan—al só de la lira
qu'una d'ellas vibra—y ab sospirs vos mira
sospirs amorosos—qu'os volen al nitu.

Son encisadoras—aquellas miradas
de cobertas mussas—per fluissims vels;
el cor em fereixan—quan enamoradas
posan sobre un poeta—los seus ulls de fadas
mentres parpellejan—com airats estels.

Voldria tot el poble—qu'os fessin feliç
aquellas miradas—de Deua encisera
que sobre vos cauen—tan plenas d'encis
atravessán l'aire—desde'l Paradís
en los jorns alegres—de la Primavera.

Com home passàreu—el mondá Calvari
y ja conquistareu—al cim del Parnás
lo más de la Gloria—lo daurat Sacrari
dels genials poetas;—ja'n sou propietari,
ara no hi anéu Mestre—guardéus aquest más.

Per mes qu'allá os cridin—no hi pujeu encara
quedeus ab nosaltres—sereu nostre altar
quedeus ab la Patria—qu'es la vostre d'arc
y dels novells poetas—sereu vos el pare
que'ns dareu exemples—arrán de la llar.

F. M. C.

Maig 1909.

El teatre d'en Guimerá

En aquestos dias en que Catalunya dona al mon
un alt exemple de cultura, y glorificant a ne'n Guí-
merá, enlayrantlo en magnífich apoteosis per tot
un poble, pregona pero molt alt que es ella Mare-Pa-
tria, no serán inoportunes qualques observacions
qué cresteixen del teatre d'en Guimerá y l'isolan de
les orientacions seguidas per altres autors de la se-
va talla.

No vull aquí anotar les varies acepcions que'ls
amateurs donen á la paraule teatre, ni tampoch dis-
cutir com Quevara y 'l comte de Schack, si 'l seu fi
primordial es oprimir el vici triomfant y glorificar la

virtut oprimida, ni afillarme al partit de Coello, Scribe y altres opinen que'l fi primari del teatre es l'esser espill fidel de les costums.

Aquestes dues escoles que desde el sigle XIV havian alimentat tendències tan distintes, está en la consciencia de tots que han sigut font de molts mals y nissaga de reproable literatura.

Com per forfosa lley fisica del desordre, deu eixir l'ordre, no faltaren escriptors de ben tallada ploma que consagraren llurs energies on armonisar abdues escoles, pro com confesa l'autor del drama Francillon, foren treballs estérils pera la literatura y fructuosos pera la immoralitat.

A falta de l'atractiu magich de selecta literatura, a falta de arguments intressants que ja en lo *principi, nús y desenllas* mantinguessin cor sospés al públich, no pararen barres en portar a l'escena obres de brillant aparato, de fantasioses decoracions, d'una inacabable desfilada de personal, y per no desdir del conjunt, d'una vergonya pornografca.

En cambi estudiant a n'en Guimerá y analisant un per un, los seus dramas, s'hi ovira una originalitat de geni, s'hi transparenta una vesllúm de sublimitat tan grandiosa que les escenas mes insignificants de la vida, els ideals motius deis personatges que caracteriza, assoleixen ab sa ploma el valor y l'inerés dels protagonistas dels poemas de més anomenada mundial.

Guimerá ha estudiat molt a fons el poble en que viu, ses costums, ses gestes y sa historia.

Molt distanciat de la majoría d'escriptors moderns, fa naixer els arguments de la realitat, per aixó sos personatges y sos colps escénichs van directament al cor, y enemich de lo que podrien anomenarse efectes de galerie, confia a la obra sa propia esplendesa y manten l'interés ab escenes preparatories y vives al ensemps que corona ses obres ab un sorprenent desenllás.

Per aquesta rahó armonisa en Guimerá la tendència d'aquellas escoles en una sola, convensut de que'l escenari es la cátedra d'un poble y allunya de ses obres tote doctrina letal, aixís té present la máxima d'un escriptor per cert poch sospitós, en Dumas, quant escribia «no totes les coses reals poden presentarse a la vista d'un públich» puig aleshores en lloch d'esser lo teatre espill de costums, les costums serien l'espill del teatre.

Guimerá ha sigut pe'l teatre catalá, lo que Aribau per la literatura y Fivaller pe'l dret.

Acabem enaltin orgullosos, el nostre insigne dramaturg, y associemnos de cor á n'els 100,000 catalans que en magestuós aplech se congregaren en la plassa de Catalunya atrets y dominats pera la encisadora poesia d'en Guimerá.

M. PARERA.

NOVES

La única nova y de mes trascendencia que no'ns podem excusar de parlar en aquest nombre de la Revista dedicada a n'en Guimerá, es la que fá relació de les Festes del Homenatge seu.

Els actes celebrats aqueixos dies a Barcelona, rendint el poble catalá un tribut d'agraiment an el gran Mestre, son el simbol d'una nova época per la qual entra aquesta generació catalana: Actes d'aytal naturalesa, venen a esser també un nou benestar pel nostre poble, sadent de cultura que després d'abeurarse en aquesta font hont s'hi trova el consol d'una frescor pura y plena d'inspiració, cumpleix al ensemps ab un deure de consciencia, devant del mon civilisat.

Perque tothom es fassi cárrech de que l'Homenatge ha sigut fet ab justicia, es precis llegir atentament sino totes ses ohres, quan menys fragments d'ellas, alguns dels quals copiem.

No recordo haver fruit jamay tan a pler en el teatre, com la nit en que l'eminent actor siciliá en Grasso, home de molt intelecte y que dona a totes les escenes una gran forsa vigorosa, representá «La Terra baixa» en Italiá.

Vos parlo d'aquesta obra, com també podria dirvos de «Mar y Cel» y altres, en las que no sols s'hi ovira una fonda realitat en l'acció desenvolupada, sino que a cada pas captiva al oyent, l'atrau y el corprén poch a poch, fentlo tantóot, commoure, en certs moments del drama, com se sent espurnejar els ulls enfront de la tragedia.

Es per aixó que en Guimerá es un geni, d'inspiració inestroncable, apar pel teatre que per la poesia haventse representat ses obres, arreu del mon, y fentse una fama propia y universal.

Dit aixó no sorpendrà a cap catalá, que Diuenge a la Plassa de Catalunya, acotessin el cap en penyora de respecte y d'admiració, devant del Mes-

tre, milers de ciutadans que agermanats per un comú sentiment de dignitat, cenyiren en sa testa venerada la respectable corona de la gloria per ell tan justament mereuada.

No cal dir, que aqueix instant fou el mes felis de la vida d'en Guimerà y que sentia també pregona-ment batre el seu cor y espurnejar els seus ulls al contemplar lo gegantesch de la torrentada que ab mostres d'un gran respecte y una gran cultura es desbordava pausadament a través de la espaiosa plassa per saludar ab magestuosa reverencia en el gran Mestre.

En el moment mes culminant de la manifestació en Guimerà exclamà entre sos amichs. «Jo may hauria cregut que hi hagués tanta gent bona al món.»

* *
*

També fou un acte hermós el del descobriment de l'estatua de'n Manelich al nou Parch de Montjuich. Allà en Guimerà va llegir un inspirat discurs plé de poesia y tot ell vessant d'amor pel nostre poble y la nostra gent.

An aqueix Parch espaiós y sà, perque està aïllat de les impureses que en si porta l'aire d'una ciutat fecondament industrial com Barcelona, tu poble en els moments d'esbarjo, alzaràs el cap per esguardar ab pregona admiració aquell Manelich, tan noble y franch que jamay n'ha concebut l'Humanitat un altre de mes perfecte.

També a ca la Ciutat, en el històrich saló de Cent, els joves poetas dedicaren una vetllada a l'autor festejat, en la que's llegiren un bon nombre de treballs de just mèrit, tots ells fent honor al poeta.

Els que impresionaren mes foren els dels senyors Carner, Sitjà y Pineda, Prat Gaballí, Vinyes y Xavier Viura.

* *
*

En fi altre Homenatge fou el que li dedicaren les dones catalanes en la funció religiosa que tingué lloch a la parroquia de Bethém y una serie de representacions teatrals, *gratis*, que junt ab les conferencies donades per autors de gran valer, completaren les festes del Homenatge.

Una fundacio

En el banquet intim que se celebrà en un dels sa-

lons de la «Maison Dorée» asseyentse al entorn de la taula presidida pel Mestre, els senyors Iglesias, Agulló, Martí y Juliá, Hurtado, Carner, Gual, Puiggari, Vinyas, Morera y Tarragó, de la Comissió Executiva.

Durant el banquet regnà franca cordialitat entre'ls comensals, y el Mestre Guimerà digué com eren fondes les sensacions que havia experimentat durant l'Homenatge.

Les converses se animaren y d'elles n'exi l'idea, apoyada pel Poeta d'instituir una fundació a la que segons proposta de tots els comensals s'en dirà «Premi Guimerà» la qual tindrà per obgecte buscar per suscripcions, medi d'editar les obres dels joves poetas y escriptors deseoneguts ab mèrits, de la nostra terra.

El Jurat de revisió y admissió de les obres, serà presidit per en Guimerà y compost pels senyors de la Comissió, perpetuantse ab aquest «Premi Guimerà» el recort de la festa de L'Homenatge.

L'idea, com a nascuda en aquell moment, quedà naturalment poch puintualisada, esperant per millor ocasió el desenvoluparla y ferle viable desseguida.

* *
*

El cel va voler afavorir en aquesta diada de L'Homenatge a n'en Guimerà oferintnos un dia esplendorós, que ab la olor de la giueta que duyen algunes de les entitats y la esplendidesa del sol, donaven al ambient de Barcelona el cayent de les grans festes.

* *
*

L'extraordinari GUIMERÀ que acaba de donar a llum la «Ilustració Catalana», es un dels números mes interessants d'entre'ls 312 que porta publicats fins avuy, no sols pel bon gust que demostra totes les seves planes, en les que s'hi veu la mà experta del seu director, sino per l'inmillorable estampació de la casa Thomas y per l'interessant varietat dels personatges que l'informen, veritable tribut d'homenatge al egregi poeta que está festejant Catalunya.

Imprempta de Jaume Joseph.—Granollers.

V^{DA} DE P. BORET

REPRODUCCIONES

ARTISTICAS

FOTOLITOGRAFIA

FOTOGRAFADO

AUTOTIPIA

ESTEREOTIPIA

TRICROMIA

Aribau, 9. Interior.
BARCELONA.

J. JOSEPH VILARDEBÓ

IMPRESA Y BELLEZAS: TREVALLS ECO-
NOMICHS, MATERIAL MODERN PERA OBRES
Y REVISTAS. ESPECIALITAT EN TARJETAS
PERA L'COMERS Y L'INDUSTRIA.

Santa Elisabet, 3.

GRANOLLERS.

Francisco Soler y Trias

ACEITES Y GRASAS COMESTIBLES

ACEITES Y GRASAS LUBRIFICANTES

AGENCIAS SUCURSALES
BARCELONA: Lauro, 12
GRANOLLERS: Granvia, 38.

DEPOSITOS
MADRID, CADIZ, SEVILLA, ZARAGOZA,
SANTANDER, CORUÑA Y VIGO.

EN GRANOLLERS: REPRESENTANTE
Valentin Turu

Academia Politécnica

SECCIÓN DE CIENCIAS

DIRIGIDA POR

Jacinto Planas Rosich

INGENIERO INDUSTRIAL

SECCIÓN DE LETRAS
DIRIGIDA POR

Joaquín Planas Rosich
ABOGADO

Director Administrativo

Manuel Planas Rosich

5, Plaza de la Universidad, 5
BARCELONA.

Ebanistería moderna

DE

Jerónimo Sors

Especialidad en la solidez de la construcción y baratura de precios.—Se hallan muebles de lujo y de todas clases.

Calle de la Palma, 26.—GRANOLLERS.

Objetos de escritorio

Seilos de goma y metal, festones. Asortido de postales desde las más económicas á las más lujosas.

JOSÉ XIRAU

Calle de San Roque, 15

* GRANOLLERS *

..... IMPRESIONES Y ENCUADERNACIONES

Oficina de Farmácia

A. Trullás Más

Calle de Prim, 16.-GRANOLLERS.

MOSAICOS • E • F • ESCOFET & C
S en C
Ronda San Pedro 8 • Barcelona